

รายละเอียดของรายวิชา

วิทยาลัย/คณะ เกษัตราศาสตร์

ภาควิชา เกษษเวชและตัวยา

หลักสูตร เกษษศาสตรบัณฑิต

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

PHA 243	เกษษสมุนไพโร (Phytomedicine)	2	(2-0-4)
วิชาบังคับก่อน	PHA 241 ความรู้เบื้องต้นทางเกษษสมุนไพโร		
ภาคการศึกษา	2/2568		
กลุ่ม	01, 02		
ประเภทของวิชา	☐ วิชาปรับพื้นฐาน ☐ วิชาศึกษาทั่วไป ☒ วิชาเฉพาะ ☐ วิชาเลือกเสรี		
อาจารย์ผู้รับผิดชอบ	ผศ.ดร.ภญ.อรพรรณ เทียรธพงษ์ อ.พท.นิรันดร์ วิพันธุ์เงิน	อาจารย์ประจำ อาจารย์ประจำ	
อาจารย์ผู้สอน	รศ.ดร.ภก.ทศณ จรุงรัตน์ รศ.ดร.อภิรักษ์ สกุลปักษ์ ผศ.ดร.ภญ.อรพรรณ เทียรธพงษ์ ผศ.ภญ.ชมนกาส ชูโชติ อ.ภญ.อาทิมนต์ วุฒิพงศ์ อ.ภก.ณฐวรรธน์ จันคณา อ.พท.นิรันดร์ วิพันธุ์เงิน	☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ	☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ
สถานที่สอน	ห้อง 4-201B	☒ ในที่ตั้ง	☐ นอกที่ตั้ง
วันที่จัดทำ	9 มกราคม 2569		

หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ของรายวิชาและส่วนประกอบของรายวิชา

1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

หลังจากศึกษาแล้วนักศึกษาสามารถ

1. อธิบายรสของยาและคณาเภสัชตามหลักการทางเภสัชกรรมไทยได้
2. เลือกใช้สมุนไพรในบัญชียาหลัก และสมุนไพรสาธารณสุขมูลฐานเพื่อรักษาโรคและอาการต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสม
3. อธิบายถึงสารสำคัญหรือสารออกฤทธิ์ในตำรายาพื้นบ้าน และผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษาอาการต่าง ๆ ได้
4. อธิบายถึงการนำพืชมาใช้ประโยชน์ด้านการแต่งสี กลิ่น และรสได้

2. คำอธิบายรายวิชา

มาตราไทย รสของยาและคณาเภสัช หลักในการใช้สมุนไพร สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษาอาการในระบบต่าง ๆ โดยเน้นสมุนไพรในสาธารณสุขมูลฐาน สมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ รวมถึงสมุนไพรที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

Taste of drugs and drug composition in Traditional Thai Medicine (TTM), principle of using medicinal plants, medicinal plants and herbal products used in several systems, medicinal plants in Primary Health Care Promotion Program, medicinal plants in List of Herbal Medicinal Products and commonly used medicinal plants.

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา

มี3.....ชั่วโมง/สัปดาห์

☒ e-mail : orawan.t@rsu.ac.th

☐ Facebook :.....

☐ Line :.....

☐ อื่น ระบุ.....

หมวดที่ 3 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวังมีดังต่อไปนี้

1. คุณธรรม จริยธรรม			2. ความรู้					3. ทักษะทางปัญญา					4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ			5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ				6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ		
1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	4	1	2	3
●				●						●								●		●		

1. คุณธรรม จริยธรรม

	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
1.1 ●	ตระหนักในคุณค่า คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพ เสียสละ มีจิตอาสา ซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา	● สอดแทรกเนื้อหาด้านความมีวินัย ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	● จำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนตรงเวลา ไม่น้อยกว่า 80%

2. ความรู้

	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
2.2 ●	มีความรู้ด้านเภสัชกรรม อุตสาหการ (วิทยาศาสตร์ เภสัชกรรม) เกี่ยวกับเคมี ทางยา การผลิต การควบคุม และประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนา ยา ชีววัตถุ สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ สุขภาพอื่นๆ โดยสาขาวิชา เภสัชกรรม อุตสาหการจะต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างชำนาญ	● บรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ	● การสอบข้อเขียน กลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบแบบบูรณาการ

3. ทักษะทางปัญญา

	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
3.3 ●	สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการ	● บรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ	● การสอบข้อเขียน กลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบแบบ บูรณาการ

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
	-	-	-

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
.53 ●	มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	● กำหนดตัวอย่างกรณีศึกษาและมอบหมายงานให้นักศึกษาสืบค้นข้อมูล	● การสอบข้อเขียน กลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบแบบ บูรณาการ

6. ทักษะในการปฏิบัติทางวิชาชีพ

	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
6.1 ●	สามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต การควบคุมและประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนา ยา ชีววัตถุ สมุนไพร และผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นๆ โดยสาขาวิชาเภสัชกรรม อุตสาหการจะต้องมีทักษะในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริง	● ศึกษาข้อมูลจากเภสัชตำรับ เช่น Thai Herbal Pharmacopoeia	● การซักถาม และ/หรือ การสอบข้อเขียน

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	ผู้สอน
1	หลักในการใช้สมุนไพร ประวัติ และความเป็นมาของสมุนไพรใน งานสาธารณสุขมูลฐานและ ปัญหาจากสมุนไพร	บรรยาย PowerPoint presentation	2	อ.พท.นิรันดร์ วิพันธุ์เงิน
2	มาตราไทย รสของยาและ คณาเภสัช	บรรยาย PowerPoint presentation	2	อ.พท.นิรันดร์ วิพันธุ์เงิน
3	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการในระบบไหลเวียน โลหิต	บรรยาย PowerPoint presentation	2	รศ.ดร.ภก.ทศชน จรุงรัตน์
4-6	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการของระบบทางเดิน อาหาร	บรรยาย PowerPoint presentation	6	ผศ.ดร.ภญ.อรรพรรณ เทียรย์พงษ์
7	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการของระบบกล้ามเนื้อ และกระดูก	บรรยาย PowerPoint presentation	2	ผศ.ดร.อภิรักษ์ สกลปักข์
8	สอบกลางภาค			
9	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณและ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการในระบบสูตินรีเวช	บรรยาย PowerPoint presentation	2	รศ.ดร.ภก.ทศชน จรุงรัตน์
10	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการของระบบ ทางเดินปัสสาวะ	บรรยาย PowerPoint presentation	2	รศ.ดร.ภก.ทศชน จรุงรัตน์
11	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการของระบบผิวหนัง	บรรยาย PowerPoint presentation	2	ผศ.ภญ.ชมนกัศ ชูโชติ
12	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้รักษา กลุ่มอาการของระบบ ทางเดินหายใจ อาการไข้ และ บรรเทาหวัด	บรรยาย PowerPoint presentation	2	อ.ภญ.อาทิมันต์ วุฒิพงศ์
13	กรณีศึกษา : ยาแผนไทยยาแผน / โบราณ สมุนไพร ตำรายาแผน โบราณ และผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ใช้รักษากลุ่มอาการต่าง ๆ (1)	ศึกษาด้วยตนเอง	2	คณาจารย์

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน และสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	ผู้สอน
14	กรณีศึกษา : ยาแผนไทยยาแผน / โบราณ สมุนไพร ตำรายาแผน โบราณ และผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ใช้รักษากลุ่มอาการต่าง ๆ (2)	ศึกษาด้วยตนเอง	2	คณาจารย์
15	สมุนไพร ตำรายาแผนโบราณ/ และผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ ถอนพิษเบื่อเมา และลดความ อยากบุหรี่ และ ยาแผนไทย/ ยาแผนโบราณ และ สมุนไพรที่ใช้รักษาอาการ อื่น ๆ ตามที่รัฐบาลมีการส่งเสริม ให้ใช้	บรรยาย PowerPoint presentation	2	อ.ภก.ณัฐวรรณ จันคณา
16	สมุนไพรแต่งสี และเครื่องเทศ	บรรยาย PowerPoint presentation	2	อ.พท.นิรันดร์ วิพันธุ์เงิน
17	สอบปลายภาค			
รวม			30	

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
2.2, 3.3, 5.3,	สอบกลางภาค	8	54%
6.1	สอบปลายภาค	17	46%

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

ตำราและเอกสารหลัก

1. เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ. การดูแลสุขภาพแบบพึ่งตนเองด้วยยาสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน. ศูนย์พัฒนาตำราการแพทย์แผนไทย มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา, 2548.
2. กองผลิตภัณฑ์สมุนไพร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2566. บริษัท มินนี่ กรุ๊ป จำกัด, 2566.

เอกสารและข้อมูลสำคัญ

1. ชยันต์ พิเชียรสุนทร และ วิเชียร จีรวงส์. คู่มือเภสัชกรรมแผนไทย เล่ม 2 เครื่องยาพฤกษวัตถุ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.
2. ชยันต์ พิเชียรสุนทร และ วิเชียร จีรวงส์. คู่มือเภสัชกรรมแผนไทย เล่ม 5 คณาเภสัช. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2547.
3. ชยันต์ พิเชียรสุนทร, ศุภชัย ตียวรนนท์ และ วิเชียร จีรวงส์. คู่มือเภสัชกรรมแผนไทย เล่ม 6 เภสัชกรรม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2555.

เอกสารและข้อมูลแนะนำ

1. Blumenthal et al. The Complete German Commission E Monographs. Therapeutic guide to herbal medicines. Mark Blumenthal ed. Texas: American Botanical Council, 1998.
2. World Health Organization. WHO monograph on selected medicinal plants volume 1. Geneva Malta, 1999.
3. World Health Organization. WHO monograph on selected medicinal plants volume 2. Geneva Malta, 1999.
4. World Health Organization. WHO monograph on selected medicinal plants volume 3. Geneva Malta, 2001.
5. World Health Organization. WHO monograph on selected medicinal plants volume 4. Geneva Malta, 2005.

หมวดที่ 6 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

- ให้นักศึกษาประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยใช้แบบสอบถาม โดยประเมินวิธีการสอนและปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

- การสังเกตการณ์สอนจากทีมคณาจารย์
- ผลการสอบคะแนนของนักศึกษา/การเรียนรู้
- การทวนสอบผลการประเมินการเรียนรู้

3. การปรับปรุงการสอน

- นำผลการประเมินประสิทธิภาพของรายวิชามาพิจารณาและปรับปรุงกลยุทธ์และวิธีการสอน
- สัมมนาการเรียนการสอน เพื่อร่วมหาแนวทางหรือวางแผนการปรับปรุงพัฒนารายวิชา

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

- ☐ สัมภาษณ์นักศึกษา
- ☐ การสังเกตพฤติกรรมนักศึกษา.....
- ☐ การตรวจสอบการให้คะแนนและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา.....
- ☐ การประเมินความรู้รวบยอดโดยการทดสอบ.....
- ☐ รายงานผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน.....
- ☐ แบบสำรวจ/แบบสอบถาม.....
- ☒ อื่นๆ ระบุ
 - มีการพิจารณาผลการตัดเกรดของนักศึกษาโดยที่ประชุมของหมวดวิชา
 - มีการทวนสอบผลการตัดเกรดโดยคณะกรรมการวิชาการคณะ และคณะกรรมการกำกับมาตรฐานวิชาการ

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

- ปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา โดยพิจารณาจากผลการประเมินการสอนโดยนักศึกษา
- ปรับปรุงประมวลรายวิชาทุกปีตามผลการสัมมนาการจัดการเรียนการสอน